

Algimantas KATILIUS

Lietuvos istorijos institutas

Fribūro universiteto studentų ateitininkų kuopos susirinkimų protokolai

Publikacijoje skelbiami Fribūro universiteto studentų ateitininkų kuopos 1921–1929 m. susirinkimų protokolai, kurie saugomi Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštyne. Skelbiama archyvinė medžiaga svarbi ne tik pažinti Fribūro universiteto lietuvių studentų visuomeniniai veiksmai, studentų kasdienybei, bet ir apskritai ateitininkų veiklos tyrimams ir ypač studentų ateitininkų organizaciniams siekiams užsienyje.

This publication presents the minutes of the meetings of University of Friborg students, members of “Ateitininkai” association, from the period of 1921–1929, which are kept in the manuscript of the library of the Lithuanian Institute of History. The publication of archival material is important not only for knowing better the public activities and daily routine of the Lithuanian students in the University of Friborg, but also for the research of the activities of “Ateitininkai” in general, and especially for the organizational goals of students, members of “Ateitininkai” association, studying abroad.

Įvadas

Katalikiškas Fribūro universitetas įkurtas 1889 metais. Pirmieji lietuviai studentai Fribūro universitete pradėjo studijuoti 1895 metais. Iš pradžių universitete studijavo daugiau dvasininkų, vėliau atsirado pasauliečių studentų. Fribūro universitete kunigai galėjo studijuoti prisidengę slapyvardžiu. Ši priemonė buvo reikalinga dėl to, kad carinė valdžia neleido kunigams studijuoti Vakarų Europoje. Kiek iš viso Fribūre studijavo lietuvių studentų sunku pasakyti.

Istoriografijoje teigiama, kad iki 1959 m. Fribūre studijavo apie 160 lietuvių¹. XX a. antrojo dešimtmečio pabaigoje – trečio dešimtmečio pradžioje Fribūro universitete susidarė didesnis lietuvių skaičius. Todėl Fribūro universitetą, iki universiteto įkūrimo Lietuvoje, galima laikyti vienu iš svarbesnių lietuvių studijų centrų užsienyje.

Prieš įkuriant Fribūro universiteto ateitininkų kuopą, Fribūro universiteto lietuviai studentai jau turėjo organizacinio veikimo tradicijas. 1899 m. buvo įkurta draugija „Rūta“, kurios pavadinimas 1915 m. pakeistas į „Lituanijos“ pavadinimą. Ši draugija veikė bent iki 1934 metų. „Rūtos“, o vėliau „Lituanijos“ draugijos nariais buvo beveik visi Fribūro universitete studijavę lietuviai.

Ateitininkų kuopos (ji protokoluose kartkartėmis vadinama draugove) įkūrimas Fribūro universitete sietinas su Lietuvių katalikų studentų sąjungos, kuri buvo įkurta Leveno universitete 1910 m., veiklos atgaivinimu po Pirmojo pasaulinio karo. Iniciatyvos atgaivinti studentų ateitininkų veiklą ėmėsi Berlyne studijavę lietuviai studentai. Kęstutis Skrupskelis apie berlyniečių pastangas rašė: „1921 m. pradžioje Berlyne į bendrą Lietuvių studentų draugiją buvo susibūrę kokie 50 narių. Be įprastinės šalpos ir bibliotekėlės, draugija padėdavo naujai atvykusiems susirasti studijoms reikalingos literatūros vokiečių kalba, nes daugelis, pratę prie Rusijos universitetų, sunkiai orientuodavosi naujoje aplinkoje. Ateitininkai mėgino atskirai čia veikti jau 1919 m. pradžioje, bet po kelių susirinkimų pairo. Šiek tiek pastoviau susiję per 1920 m. Velykas, paskui berlyniečiai apsiėmė eiti centro pareigas, susisiekti su pasklidusiais studentų būreliais, parengti naujus sąjungos įstatus“².

Kaip buvo minėta, Fribūro universitete veikė katalikiška „Lituanijos“ draugija. Tačiau „Lituanijos“ draugija pagal Fribūro universiteto korporacijų sąjungos įstatus negalėjo įsijungti į ateitininkų sąjungą³. Dėl to turėjo būti steigiama nauja organizacija, nors jos nariais buvo tie patys studentai. Fribūro ateitininkų kuopos steigiamasis susirinkimas įvyko 1921 m. sausio 9 dieną. Atskirai nuo „Lituanijos“ draugijos buvo įsteigta nauja organizacija. Steigiamajame susirinkime į ateitininkų kuopą įstojo dvylika narių. Pagal išlikusius kuopos protokolus Fribūro ateitininkų kuopa veikė iki 1929 m. lapkričio mėnesio. Kodėl nutraukė savo veiklą, nelabai aišku, nes „Lituanijos“ draugija Fribūre, kaip minėta, veikė iki 1934 metų.

¹ Irena Štikonaitė, Lietuvos kultūriniai ir akademiniai ryšiai su Šveicarija XVI–XX amžiuje, *Archivum Lithuanicum*, t. 6 (Wiesbaden, 2004), 223–236.

² Kęstutis Skrupskelis, *Ateitininkų istorija (iki 1940 m.)* (Vilnius: Naujasis Židinys-Aidai, Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2010), 348.

³ *Ibid*, 349.

Specialiai apie Fribūro ateitininkų kuopą istorinėje literatūroje nėra rašyta. Ji paminima bendresnio pobūdžio darbuose (pvz. Kęstučio Skrupskelio). Kiek pavyko nustatyti, Fribūro ateitininkų kuopos protokolai mokslinėje apyvartoje iki šiol nebuvo naudojami. Dėl to šios publikacijos tikslas yra į mokslinę apyvartą įvesti naujus šaltinius, kurie pateikia naujas žinias apie lietuvių studentų organizacinę veiklą užsienyje.

Skelbiami protokolai yra svarbūs ne tik pažinti Fribūro studentų visuomeninei veiklai, bet ir apskritai reikšmingi ateitininkų, ypač ateitininkų studentų, veiklos tyrimams. Ši kuopa buvo viena iš studentų sąjungos sudedamųjų dalių. Iš publikuojamų dokumentų sužinome, kokie asmenys dalyvavo kuopos veikloje (tarp jų yra asmenybių, kurios vėliau pasižymėjo Lietuvos kultūriname, moksliniame, politiniame, ekonominiame gyvenime), išryškėja organizavimosi principai, finansinė padėtis, atlikti darbai (pvz. referatų skaitymas, parama lietuviškai spaudai), santykiai su „Lituanijos“ draugija leidžia geriau pažinti užsienyje studijavusių studentų kasdienybę, jų požiūrį į Lietuvos vidaus gyvenimą (pvz. susirūpinimas dėl krikščionių demokratų pasirodymo seimo rinkimuose), bažnytinio gyvenimo aktualijas (pvz. Šventojo Sosto konkordatas su Lenkija) ir kt.

Šioje publikacijoje skelbiami visi išlikę kuopos protokolai (40). Beveik visi jie yra vykusią kuopos visuotinių susirinkimų protokolai (pora yra valdybos protokolai). Skelbiant protokolus koreguoties tik esminės rašybos klaidos, koreguota skyryba, didžiosios raidės rašomos kaip originale. Atskleisti tik neišskūs žodžių trumpinimai. Išnašose pateikiama paaiškinimai.

Protokolai

Liet[uv]ių Stud[ent]ų Ateitininkų Draugovės Protokolų knyga⁴

[1]

Friburgo Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Kuopos 1921 m. sausio [9] d. steigiamojo susirinkimo protokolas. 1.

Dalyvauja visa Friburgo lietuvių K[atali]kų studentų kolonija.
Pirmininkauja V. Mykolaitis⁵.

⁴ Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštynas (LIIBR), f. 72–12.

⁵ Vincas Mykolaitis-Putinas (1883–1967) – rašytojas, profesorius. Fribūro universitete studijavo 1918–1922 metais.

Dienotvarkė:

a) E. Turausko⁶ pranešimas; b) Kuopos santikis su Lietuvos draugija; c) narių užsirašymas; d) Valdybos rinkimai.

1. Turauskas pareiškė, kad yra gautas iš Berlyno nuo st[udento] Jasaičio⁷ privatus laiškas, kuriame jis praneša, kad Berlyne susikūrė s-tų A-kų kuopa, kuri prisiėmė ant savęs iniciatyvą atgaivinti s-tų A-kų Sąjungą: išrinkti naują Centro Tarybą ir paraginti įkurti kuopas ten, kur jų dar nebuvo, tarp kitko siūlo mums susiorganizuoti.

2. Susirinkimas atrado šį pasiūlymą labai tikslingu ir dauguma balsų, trims balsams susilaikius (Raulynaitis⁸, Trūkanas⁹ ir Bystras¹⁰) nutarė įsteigti kuopą.

Kilo ginčių dėl kuopos santykių su Lituania. Vieni norėjo, kad kuopa būtų sujungta su Lituania, nes priešingai, girdi, viena draugija trukdys veikimą kitos, nes abi draugijos savo pamatuose turi daug bendro, kiti gi stovėjo už tai, kad kuopa būtų savystovi, neprigulminga nuo Lietuvos. Po ilgų ginčių klausimas buvo pastatytas balsavimui ir už ir balsais prieš antroji nuomonė laimėjo t. y. kad kuopa būtų savystovi organizacija neturinti nieko bendra su Lituania.

3. Nariais į kuopą įsirašė šie asmenys: 1) Čepulis¹¹; 2) Gradnaskas¹²; 3) Gutauskas¹³; 4) Mykolaitis; 5) Navickas¹⁴; 6) Pakalka¹⁵; 7) Petrauskaitė¹⁶; 8) Ruginis¹⁷; 9) Tamošaitis¹⁸; 10) Turauskas; 11) Urnežytė¹⁹; 12) Bistras.

4. Dauguma balsų nutarta, kad kuopos valdyba susidėtų iš trijų asmenų.

Slaptu balsavimu valdybon išrinkti šie asmenys: E. Turauskas, p. Urnežytė ir L. Čepulis. Išrinktiesiems pavesta patiems pasiskirstyti pareigas.

Pirmininkas Ed. Turauskas (parašas)

⁶ Eduardas Turauskas (1896–1966) – diplomatas. Nuo 1919 m. Fribūro universitete studijavo teisę ir filosofiją. 1921–1923 m. – Lietuvos pasiuntinybės Berne sekretorius. 1923–1926 m. studijavo Paryžiuje teisę ir apgynė daktaro disertaciją.

⁷ Domas Jasaitis (1898–1977) – gydytojas. Nuo 1920 m. studijavo Berlyno universitete, 1923–1925 m. dirbo Paryžiaus ligoninėje ir Pastero institute, apgynė medicinos daktaro disertaciją.

⁸ Pranas Viktoras Raulinaitis (1895–1969) – teisininkas. 1919 m. pabaigoje išvyko studijuoti į Fribūro universitetą, kur 1923 m. gavo teisės mokslų daktaro laipsnį.

⁹ Kazys Trukanas (1892–1957) – kunigas, pedagogas. 1920–1924 m. studijavo Mūnsterio universitete ir gavo filosofijos daktaro laipsnį.

¹⁰ Leonas Bistras (1890–1971) – politinis veikėjas. Fribūro universitete studijavo 1920–1921 m. ir gavo filosofijos daktaro laipsnį.

¹¹ Liudvikas Čepulis Fribūro universitete studijavo 1920–1923 metais.

¹² Ladas Gronis / Granskas (1896–1963) – kunigas. Studijavo Fribūre, Mūnsteryje ir Würzburge, teologijos daktaro disertaciją apgynė Fribūre.

¹³ Juozapas Gutauskas (1896–1983) – kunigas. Studijavo Fribūro ir Mūnsterio universitetuose.

¹⁴ Jonas Navickas (1895–1941) – kunigas marijonas. Fribūro universitete studijavo 1919–1922 m. ir apgynė teologijos daktaro disertaciją.

¹⁵ Nikodemas Pakalka (1893–1985) – kunigas. 1920–1924 m. studijavo Fribūro universitete, teologijos licenciatas.

¹⁶ Ona Petrauskaitė Fribūro universitete studijavo 1918–1922 metais.

¹⁷ Klemensas Ruginis (1893–1987) – pedagogas, spaudos darbuotojas. 1920–1923 m. studijavo Fribūro universitete, apgynė daktaro disertaciją.

¹⁸ Juozapas Tamošaitis Fribūro universitete studijavo 1920–1922 metais.

¹⁹ Uršulė Urnežytė Fribūro universitete studijavo 1918–1922 metais.

[2]

Friburgo S-tų At-kų Kuopos Valdybos 1921 m. sausio 20 d.
Protokolas 2.

Dalyvauja išrinkti k[uo]pos Valdybon per steigiamąjį susirinkimą š. m. sausio 9 d. nariai: E. Turauskas, p. Urnežytė ir L. Čepulis.

1. Pasidalyta pareigomis: E. Turauskas – pirmininkas, p. Urnežytė – kasininkė, L. Čepulis – sekretorius.

2. Turauskas perskaitė gautą iš Berlyno st-tų a-kų kuopos nario Jasaičio laišką, kuriame Jasaitis praneša, kad norima šaukti Berlyne laike pavasario atostogų Ateitininkų konferenciją ir prašo Friburgo kuopos išreikšti šiuo reikalu savo nuomonę. Valdyba apsvarsčius šį sumanymą ir atsižvelgus į tai: 1) kad per Velykų atostogas nieks neketina iš Friburgo studentų važiuoti Lietuvon, delegavimas gi vieno ar kelių atstovų brangiai atsieiti; 2) Romos studentai taip pat vargu bau galės atsieiti savo atstovą – nutarė susižinoti su Berlyniečiais ir patarti jiems dėl nurodytų priežasčių atidėti konferencijos šaukimą iki liepos mėnesio ir tada sušaukti, bet ne Berlyne, o Kaune, tuomet ir pati konferencija bus skaitlingesnė ir nebus surišta su didelėmis išlaidomis. Šį nutarimą išpildyti apsiėmė pirmininkas.

3. Buvo tartasi kuopos organizacijos klausimu ir išnešta šios rezoliucijos:

a) visuotini kuopos susirinkimai daromi kartą per mėnesį;

b) kiekvienas narys per semestrą privalo parašyti vieną referatą arba neparašius užsimokėti 10 fr. pabaudos. Referatai privalo būti skaitomi visuotiniame susirinkime. Šiais raštais galima bus sušelpti „Ateitį“, kuri ypač pastaraisiais laikais labai neturtinga turiniu dėl stokos raštų;

c) nustatyta nario mokestis – 50 centų į mėnesį, skaitant 9 mokslo mėn. per metus;

d) kiekvienas narys, neatsilankęs į du iš eilės susirinkimus ir nepranešęs raštu priežasties išbraukiamas iš kuopos narių skaičiaus. Apie priežasčių svarbumą sprendžia visuotinis susirinkimas.

4. Ateinantį plenumo susirinkimą nutarta sušaukti š. m. sausio 30 d. universitete.

Pirmininkas Ed. Turauskas (parašas)

Sekretorius L. Čepulis (parašas)

[3]

Friburgo studentų ateit-kų kuopos visuotiniojo 1921 m. sausio 30 d.
Susirinkimo protokolas 3.

Dalyvauja visi nariai.

Turauskas perskaitė gautą iš Berlyno nuo A-kų Centro Tarybos Reikalų vedėjo J. Augustaičio²⁰ laišką, kuriame jie praneša, kad įsikūrusi Berlyne laikinoji s-tų a-kų

²⁰ Daugiau duomenų nerasta.

Centro Taryba norinti sušaukti Kaune š. m. balandžio m. stud. aitin-kų konferenciją ir prašo išreikšti savo nuomonę dėl jų sumanymo ir pasiūlyti konferencijai programą. Pirmininkas pranešė kuopos valdybos nusistatymą šiuo klausimu (žiūr. Vald. posėdž. protokolą iš š. m. sausio 20 d.) Susirinkimas sutiko su Valdybos nutarimu, kad konferencija būtų šaukiama liepos m. ir pavedė Valdybai pranešti apie tai A-kų Centro Tarybai.

Pirmininkas Ed. Turauskas (parašas)

Sekretorius L. Čepulis (parašas)

[4]

Friburgo s-tų ateit-kų kuopos visuotiniojo 1921 m. vasario 20 d. susirinkimo protokolas 4.

Dalyvauja Čepulis, Granskas, Gutauskas, Mykolaitis, Pakalka, Petrauskaitė, Turauskas, Urnežytė. Pirmininkauja Granskas.

1. Išklauyti ir priimti steigiamojo ir pirmojo visuotinio susirinkimų protokolai.
2. Turauskas paskaitė referatą „Naujų kelių beiėškant“.
3. Kun. Žilevičius²¹ pareiškė noro įstoti į Kuopą. Susirinkimas vienbalsiai jį priėmė narių skaičium.

4. Turauskas patiekė Laikinojo kuopos statuto projektą, kurį susirinkimas papunkčiui apsvarstęs ir šį tą pataisęs priėmė sekančioje formoje.

Laikinasis Friburgo Studentų A-kų Kuopos Statutas

„Visa atnaujinti Kristuje“.

§ 1. Kuopa yra kolektyvus Liet. Kat. Stud. Sąjungos narys. Jos tikslas atatinka Sąjungos tikslus.

§ 2. Kuopos nario pareigos:

a) Kiekvienas kuopos narys privalo mokslo metų bėgyje parašyti vieną rašinėlį „Ateičiai“ – Šis priimtas punktą vienbalsiai.

Pastaba. Narys, neparašęs rašinėlio, įmoka dešimts frankų „Ateities“ naudai – Priimta 6 bals. už ir 2 prieš.

b) Narys, neatėjęs į du Kuopos susirinkimus iš eilės ir nepranešęs raštu pateisinamosios priežasties, apie kurios svarbą sprendžia visuotinasai susirinkimas, išbraukiamas iš kuopos narių skaičiaus. – Priimta 7 b. už ir 1 susil[aikęs].

c) Kiekvienas narys įmoka kuopos išdan po 50 cent. kiekvieną 9 mokslo mėn. – Priimta 7 b. už ir 1 sus[ilaikęs].

§ 3. Kuopos Valdyba susideda iš trijų asmenų – pirmininko, sekretoriaus ir išdinininko, renkamų vieneriems mokslo metams. – Priimta vienbals[iai].

§ 4. Kuopos Valdyba sprendžia visus bėgamuosius kuopos reikalus ir atstovauja kuopai kame reikalinga

– Priimta vienbalsiai.

§5. Kuopos susirinkimai daromi vieną kartą per mėnesį.

²¹ Henrikas Žilevičius Fribūro universitete studijavo 1918–1922 metais.

5. Kadangi kuopos valdyba per steigiamąjį susirinkimą buvo išrinkta tik laikinai, tai susirinkimas vienbalsiai išreiškė jai pasitikėjimą ir pavedė eiti savo pareigas.

Pirmininkas Ed. Turauskas (parašas)

Sekretorius L. Čepulis (parašas)

[5]

Friburgo L. K. St. At Kuopos gegužės 1 d.

1921 m. visuotinio susirinkimo

Protokolas 5.

Dalyvauja visi nariai be Urnežytės ir Matulaičio²².

1. Perskaitytas ir priimtas pereinamo susirinkimo protokolas.

2. (Perskaityta) Gauta iš Centro Tarybos laiškas, kuriame klausama kuopos nuomonės dėl laiko šaukimo konferencijos. Berlyniečiai siūlo konferenciją daryti 7 dienų rugpjūčio arba bent ne vėliau kaip 14 d. Kuopa pasvarsčius šį klausimą nusistatė, kad patogiausia būtų šaukti konferenciją pirmą savaitę rugpjūčio, tuojau suvažiavus užsienio studentams.

3. Pirmininkas pareiškė, kad Centras atsiuntė 10 egzempliorių Sąjungos Įstatų projekto, prašo apsvarstyti juos ir išreikšti savo nuomonę dėl jų. Susirinkimas nutarė pavesti apsvarstymą Sąjungos įstatų projekto tam tyčia išrinktai komisijai. Komisijon išrinkta Turauskas, Ruginis, Čepulis.

4. Gauta iš Centro pirmininko ir iš „Ateities“ redaktoriaus Bistro raštai, kuriuose jie ragina šelpti Ateitį raštais, nes dėl stokos raštų „Ateitis“ jau keli mėnesiai neišėjo. Susirinkimas priėmė nusiskundimą domėn. Pirmininkas pasiūlė, kad per mėnesį t. y. ligi birželio 1 d. kiekvienas kuopos narys parašytų po vieną rašinėlių „Velykų dovanėlę“. Susirinkimas atsižvelgdamas į tai, kad dabar semestras jau prasidėjęs ir be to daug kam reik rengtis prie kvotimų priėmė pirmininko pasiūlymą tik pageidavimo formoje. Visgi 6 asmenys pasižadėjo parašyti paskirtam laikui po rašinėlių.

Pirmininkas Ed. Turauskas (parašas)

Sekretorius L. Čepulis (parašas)

[6]

Friburgo L. K. St. At. Kuopos visuotinio 1921 m. liepos 3 d. susirinkimo

Protokolas 6.

Dalyvauja visi nariai be Žilevičiaus.

1. Perskaityta ir priimta pereinamo susirinkimo protokolas.

²² Kazimieras Aloyzas Matulaitis (1894–1976) – kunigas marijonas. Fribūro universitete studijavo 1920–1923 m. ir gavo filosofijos daktaro laipsnį.

2. Įstatų projekto svarstymo komisijos narys Ruginis referavo komisijos nusistatymą šiuo klausimu. Komisija atrado įstatus nepilnais, netobulais, vietomis atskiri punktai kits kitam prieštaraujā. Pats Sąjungos pavadinimas yra netikęs, neaptaria Sąjungos esmės. Tiksliausias pavadinimas būtų: L. K. St. At. Sąjunga. Šiuo klausimu buvo atidengtos diskusijos ir susirinkimas pagaliau nubalsavo 5 balsais už, 1 prieš ir 3 susilaikius, už pilną pavadinimą, kuri pateikė komisija: L. K. ST. At. Sąjunga.

3. Susirinkimas atrado dar reikalinga plačiau aptarti pirmą įstatų punktą apie Sąjungos tikslą ir griežčiau formuluoti įstojimo Sąjungon sąlygas. Paduota komisijos nario Ruginio pirmu klausimu rezoliuciją susirinkimas priėmė sekančioje formoje:

„Sąjungos tikslas: telkti vienam židiniu lietuvius katalikus studentus ir bendromis pajėgomis mokslingai aiškinti katalikų pasaulėžiūrą, auklėtis krikščionių doroje, mokslu ir menu lavinti savo dvasios pajėgas, ruoštis visuomenės darbininkais“. Antru klausimu, kas gal būti Sąjungos narys priimta ši rezoliucija: „Sąjungos narys gali būti studentas(-ė) lietuvis praktikuojąs katalikas“. Kiti antraeiliai punktai grynai techninio pobūdžio nesvarstomi ir nuimami nuo dienotvarkės. Komisijai pavedama tiesioginiai referuoti apie juos Centru.

4. K. Pakštas²³ pareiškė norą įstoti kuopon.

Priimtas vienbalsiai.

5. Konferencijos programa. Prie prisiųstos Konferencijos programos susirinkimas išreiškė pageidavimą, kad konferencija būtų pradeta šv. Mišiomis ir nariai bendrai priimtų Šv. Komuniją.

6. Slaptu balsavimu atstovais į Konferenciją išrinkti proporcingaliai skaičiui narių keturi asmenys: Turauskas, Ruginis, Matulaitis, Čepulis; kandidatai: P. Petrauskaite ir K. Pakštas.

7. Turauskas paklausė, ar visi nariai, kurie buvo pasižadėję per susirinkimą 1 gegužės parašyti „Ateičiai“ po 1 rašinėį, ar visi išpildė pasižadėjimus. Pasirodė, kad parašė tik keturi – du ne.

8. Atstovauti kuopai vasaros atostogų metu įgaliotas Mykolaitis.

9. Baigiant šiuos mokslo metus pirmininkas palinkėjo smagių, linksmų atostogų. Posėdis užbaigtas 4 v. 25 m.

Pirmininkas Ed. Turauskas (parašas)

Sekretorius L. Čepulis (parašas)

[7]

Friburgo L. K. St. At. Kuopos pirmojo visuotinojo 1921 / 22 mokslo metų susirinkimo gruodžio 18 dienos

Protokolas 1 (7).

²³ Kazimieras Pakštas (1893–1960) – geografas, visuomenės veikėjas. Fribūro universitete studijavo 1918–1922 m. ir apgynė daktaro disertaciją.

Susirinkime dalyvavo šie nariai: Ruginis, Turauskas, Borisevičius²⁴, Mykolaitis, Čepulis, Matulaitis ir kaipo „svečias“ Raulynaitis. Pirmininkavo d-gas Ruginis, sekretoriavo dr. Turauskas. Išrinkta 1921 / 22 mokslo metams Kuopos Valdyba, kuri čia pat pasidalino pareigas, būtent:

Pirmininkas d-gas Ruginis;
Kasininkas d-gas Čepulis;
Sekretorius K. Matulaitis.

Turauskas pasižadėjo ateinančiam kuopos susirinkime referuoti opiausius šių dienų reikalavimus, statytinus vienai Lietuvai vadovaujančių partijų.

Pirmininkas K. Ruginis (parašas)
Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[8]

Fribourgo L. K. St. A. S. Kuopos Valdybos 1922 metų Sausio 13 d. posėdžio Protokolas N 2 (8).

Dalyvauja visa Kuopos Valdyba. Priimta ši posėdžio tvarka: 1^a L. K. S. A. S. Centro Tarybos laišakai; 2^a Visuotinam kuopos Susirinkimui dienotvarkės nustatymas. 3^a Sumanymai.

Yra trys C. Tarybos sekretoriaus rašyti laišakai. Svarstoma sulyg senumo. 1as iš 1921 m. Liepos 12 d. N 25.

1^a Laiške rašoma apie išsiūstus įgaliavimus.

Nutarta paklausti buv. Kuopos Pirmininko d-go Turausko smulkesnių žinių apie minimus įgaliojimus.

2^a kartu su laišku siunčiama anketa „ateitininkų medžiaginės padėties klausimu“.

Apsvarsčius nutarta patiekti Kuopos nariams atsakyti į anketą apleidžiant kai kuriuos netikslius klausimus ir įdedant apleistą N 6 „metams“... Anketos klausimas pavesta referuoti vis[uotiniam] su[sirinki]mui Kuopos Sekretoriui.

II^{as} laiškas iš 1921 m. XI – 20. N 30 / II.

1^a Svarstoma C. Tarybos sumanymas išleisti šiais metais ateitininkų filosofijos knygą ir kvietimas Fribourgo Kuopai dalyvauti vienu kitu raštu joje.

Kuopos Valdyba principu priėmė C. Tarybos sumanymą ir pavedė d-gui Ruginiui referuoti vis[uotiniam] Susirinkimui.

2^a Organizacijos reikalai: a) Kuopos nariai; b) Valdybos sąstatas; c) adresas; d) 25% likusių grynųjų C. Tarybos reikalams.

²⁴ Vincentas Borisevičius (1887–1946) – vyskupas. Fribūro universitete studijavo du kartus: 1909–1910 m. ir 1921–1922 m., teologijos licenciatas.

Nutarta išsiųsti C. Tarybai 5 fr. paduodant Kuopos Valdybos šį adresą: Gambach, 22. Ruginiui ir pranešant kitas Centrui reikalingas žinias.

3^a Apie įvykusį Friburge internacionalinio katalikų studentų suvažiavimo sudarytojo Sekretoriato darbus ir apie sąlygas mūsų Organizacijai į tą internacionalą įstoti.

Pavesta Kuopos sekretoriui, pasiteiravus šiais klausimais pas d-gą Mykolaitį, Vasaros Įgaliotinį, pranešti reikalingas žinias C. Tarybai.

4^a „Ateities“ klausimas.

Nutarta ir toliaus remti kiek galint raštais ir prenumerata. Pavesta d-gui Čepuliui referuoti Visuotinam Susirinkimui.

III^{as} laiškas iš 1922 m. Sausio 5 d.

1^a Prašo pranešti nuomonę dėl susirašinėjimo studentų su kuopomis.

Susirašinėjimą studentų su gimnazijų moksleivių kuopomis Valdyba pagyrė. Sutarta pranešti C. Tarybai tai ir paprašyti nurodyti labiau reikalingas tokios paramos moksleivių kuopas.

Susirašinėjimo reikalą pasiėmė referuoti Kuopos Pirmininkas d-gas Ruginis.

Nustatyta ši visuotinam susirinkimui dienotvarkė.

1^a Protokolo skaitymas; 2. Anketa; 3. Ateitininkų filosofijos knyga; 4. Susirašinėjimas su kuopomis; 5. „Ateitis“; 6. Pranešimai ir sumanymai.

Tuomi Valdybos posėdis ir baigtas.

Pirmininkas Kl. Ruginis (parašas)

Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[9]

Fribourgo L. K. St. At. Kuopos sausio 15 dienos 1922 metų visuotinio susirinkimo Protokolas N 3 (9).

Susirinkime dalyvauja: V. Borisevičius, L. Čepulis, V. Mykolaitis, K. Matulaitis, N. Pakalka, O. Petrauskaitė, K. Ruginis, J. Tamošaitis, Ed. Turauskas. Ur. Urnežytė; svečias Kun. A. Vilimas²⁵ ir Steigiamojo Seimo atstovas, Kun. A. Šmulškštys²⁶, grįžęs iš Genevos iš Tautų Sąjungos sesijos.

Pirmininkavo d-gė O. Pertauskaitė.

Priimta ši dienotvarkė: 1) Protokolo skaitymas; 2) Anketa; 3) „Ateitininkų“ filosofijos knyga; 4) Susirašinėjimas su kuopomis; 5) „Ateitis“ ir jos raštais ir prenumerata rėmimas; 6) pranešimai ir sumanymai. Pereito visuotinio susirinkimo protokolas priimtas. Tuokart atvykus susirinkiman svečiui A. Šmulkščiui, dienotvarkė pakeičiama prašant gerb. St. Seimo atstovo padaryti pranešimą pirmiau negu svarstant kitus

²⁵ Adomas Vilimavičius / Vilimas Fribūro universitete studijavo 1916–1918 ir 1921–1922 m.

²⁶ Antanas Šmulškštys (1886–1951) – kunigas, politikos veikėjas. Baigė Seinų kunigų seminariją, 1920 m. krikščionių demokratu sąrašu išrinktas į Steigiamąjį Seimą, o paskui į kitus seimus.

dienotvarkės punktus. Gerb. svečias padarė platų pranešimą šiais klausimais: 1) mūsų byla su lenkais Tautų Sąjungoje dėl Vilniaus; 2) mūsų užs. reikalų padėtis; 3) Lietuvos vidaus reikalai; 4) Kr.-Demokratų partijos gyvavimas; 5) Bendros pastabos.

Pasibaigus pranešimui, duota pajudintais klausimais įvairių paklausimų. Į juos gavus paaiškinimų, nutarta pasitarti šiais klausimais:

- 1) Kr.-Dem. rengimasis prie Seimo rinkimų.
- 2) svetimšalių Lietuvoje klausimas.
- 3) mūsų Užsienių politika.

Pirmuoju klausimu išnešta pageidavimas, kad kr.-dem. susirūpintų daugiau netolimais, kiek numatoma, į Seimą rinkimais, nes be tinkamos agitacijos sunku bus ir 40 % laimėti.

Tuo reikalu turėtų parengti agitatoriams a) stotis; b) visų galimų užmetimų tikslų paaiškinimą; turėtų paruošti lėšas; padaryti kandidatų sąrašus atskiromis grupėmis, pv. „Ūkininkų“, „Darbo federacijos“ etc. ir draugijomis, kurios blokuotūsi su kr.-demokratais; nužiūrėti jau dabar žmones, sujudinti partijos skyrius, sužinoti, ko žmonės nori, kokiais obalsiais eiti, kad laimėjus.

Antruoju klausymu pasitarus buvo reikšta pageidavimų kad Kr.-Dem. daugiau kreiptų dėmesį į svetimšalių, ypač Rusijos žydėlių, veržimąsi Lietuvon, kad padarytų gautiems prie sutartis pasirašymo 10.000 auksinų „aukų“ nuodugnią reviziją ir esant reikalui, anuliuoti padarytą min. Skipičio²⁷ su žydais sutartį.

Trečia: užsienių politika ir Lietuvos Atstovybės. Norint turėti savo žmonių atstovybėse, reikia juos ruošti, paskiriant į jas jaunesnių žmonių. Kita vertus, skiriant atstovą kurion nors Valstybėn, klausama jos Vyriausybės sutikimo. Tat reikėtų duoti progos jaunesniems pasireikšti politikoje dabar, reikėtų taip pat, kad Atstovybės informuotų Lietuvą tiksliau ir nuodugniau apie Valstijų politinį ir ekonominį gyvenimą.

Pajudintas klausimas tartis su L. K. S. A. S. Centro Taryba įgaliotas d-gas Ed. Turauskas.

Gerb. St. Seimo Atstovui skubant į traukinį pareiškama, jog šis susirinkimas įvyko Atstovui pagerbti, dėkojama už atsilankymą ir tuomi susirinkimas baigiamas.

Pirmininkas Kl. Ruginis (parašas)

Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[10]

Fribourgo L. K. St. A. S. Kuopos vasario 5 dienos 1922 metų visuotinio susirinkimo Protokolas 4 (10).

Susirinkime dalyvavo: d-gai: Žilevičius, Tamošaitis, Ruginis, Pakalka, Petrauskaitė, Mykolaitis, Matulaitis, Čepulis pirmininkaujant Borisevičiui.

²⁷ Rapolas Skipitis (1887–1976) – teisininkas, politikos veikėjas. 1920–1922 m. vidaus reikalų ministras.

Priimta buvo ši dienotvarkė: 1^a Protokolo skaitymas; 2^a Anketa; 3^a „Ateitininkų“ filosofijos knyga; 4^a Susirašinėjimas su kuopomis; 5^a „Ateities“ raštai ir prenumerata rėmimas; 6^a pranešimai ir sumanymai.

Svarstyta: 1^a Protokolas. Pereito vis[uotinio] su[sirinki]mo protokolas priimta.

2^a Nutarta²⁸: Visuotinas Kuopos s[usirinki]mas rado anketą netikslia ir pavedė K. V. apie tai pranešti C. Valdybai patiekiant motyvuotą atsakymą.

b) Nežinant jų tikslo sutarta su atsakymu susilaikyti²⁹.

3^a „Ateit[eitininkų]“ philos. knyga. Visa kuopa vienu balsu C. Tarybos sumanymui pritarė, sutiko pagaminti trūkstamų straipsnių ir prie jos išleidimo prisideda medžiaginiai, aukojant 15 frc.

4^a Susirašinėjimas su moksl. kuopomis. Rasta naudingas ir sutarta prašyti Centro T. nurodyti labiau reikalaujančias tokios paramos moksleivių ateitininkų kuopas.

Laiškus gi skaitoma vis[isuotiniam] kuopos susirinkime. Jie priskaitomi į reikalaujamą reguliaminu paskaitų skaičių.

5^a „Ateitis“³⁰. a) Vienu balsu nutarta visiems nariams išsirašyti „Ateitį“.

b)³¹ Mokslo metams parašoma bent vienas straipsnis „Ateičiai“;

c)³² Nariai skaito savo referatus ateitininkų posėdžiuose ir juos paveda „Ateičiai“.

6^a Sumanymai³³.

a) Konstatuota gyvas reikalas turėti gerą mūsų inteligentijos maldaknygę.

Pirmininkaujancio pasiūlymu nutarta susipažinti su kun. Vaitkevičium³⁴, ar neapsiimtų maldaknygės tvarkyti; iš savo gi pusės s-mas išrinko komisiją iš šių asmenų: 1^aK. Ruginis, 2^aO. Petrauskaitė ir 3^aKun. Matulaitis, medžiagai rinkti.

Tuomi susirinkimas ir baigtas.

Pirmininkas Kl. Ruginis (parašas)

Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[11]

Fribourgo L. K. St. A. S. Kuopos birželio 11 dienos 1922 m. visuotinio susirinkimo pirmininkaujant L. Čepuliui, Protokolas № 5(II)

Susirinkime dalyvavo šie draugai(-ės): L. Čepulis, V. Mykolaitis, K. Matulaitis, K. Pakštas, O. Petrauskaitė, Kl. Ruginis, J. Tamošaitis ir U. Urnežytė.

Svečiai: Pr. V. Raulinaitis ir Vincas Padolskis³⁵.

²⁸ Lapo paraštėje parašyta: „2^a ir a) Anketa“.

²⁹ Lapo paraštėje parašyta: b) klausimų lapeliai.

³⁰ Lapo paraštėje parašyta: a) prenumerata.

³¹ Lapo paraštėje parašyta : b) raštai.

³² Lapo paraštėje parašyta: c) referatai.

³³ Lapo paraštėje parašyta: a) maldaknygė.

³⁴ Juozapas Vaitkevičius (1880–1949) – kunigas marijonas, teologijos daktaras.

³⁵ Vincentas Padolskis (1904–1960) – vyskupas. Fribūro universitete studijavo 1922 ir 1925–1929 m. Filosofijos daktaro laipsnį gavo Romoje Grigaliaus universitete, o teologijos daktaro laipsnį – Fribūro universitete.

Buvo priimta ši dienotvarkė: 1^a protokolo skaitymas; 2^a paskaita ir 3^a pranešimai ir sumanymai.

1^a Pereito visuotinio s[usirinki]mo protokolas priimtas.

2^a Kl. Ruginis turėjo paskaitą tema: „Šis tas iš Lietuvos švietimo praeity“.

3^a Priimtas į Kuopos narių skaičių d-gas V. Padolskis.

Pranešus, kas yra įvykdyta iš praeito s[usirinki]mo nutarimų, s[usirinki]mas tuomi ir baigtas.

Pirmininkas K. Ruginis (parašas)

Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[12]

Fribourgo L. K. St. A. S. Kuopos Liepos 9 dienos 1922 m. visuotinio susirinkimo Protokolas N 6 (12).

Susirinkime dalyvauja: 1) L. Čepulis, 2) K. Matulaitis, 3) N. Pakalka, 4) O. Petrauskaitė, 5) K. Pakštas, 6) Pr. V. Raulinaitis, 7) Kl. Ruginis, 8) J. Tamošaitis, 9) Ed. Turauskas, 10) Ur. Urnežytė, 11) H. Žilevičius ir svečias kun. Ad. Vilimas.

Susirinkimui pirmininkavo d-gas Ed. Turauskas.

Susirinkimą atidarius, kuopos Pirmininkas Kl. Ruginis sveikino naujai įstojušį narį Pr. V. Raulinaitį.

Priimta ir svarstyta ši dienotvarkė:

1) Protokolo skaitymas; 2) D-go Raulinaičio paskaita, 3) St. At. Konferencija, 4) Pranešimai ir sumanymai.

1. Protokolas perskaitytas ir priimtas.

2. Pr. Raulinaitis turėjo paskaitą tema: „Prie žemės ūkio kredito darbuotės Lietuvoje prieš karą keletas bruožų“.

3. Į St. At. Konferenciją išrinkti atstovai: Kl. Ruginis, Ur. Urnežytė ir Pr. Raulinaitis ir jiems pavaduotojai: D^{tas} V. Mykolaitis, Ed. Turauskas ir O. Petrauskaitė.

Išreikšta pageidavimai:

a) Kad St. At. Konferencijoje dalyvautų kuo daugiausia at[eitininkų] Studentų(ių) su balsavimo teise;

b) Kad L. K. St. At. S. pasitiktų ir toliau nepartinė kat. studentų Sąjunga;

c) Būtinai pagerinti ir laiku leisti S-gos organą „Ateitį“;

1. Redaktoriui duoti pagelbon redakcinę komisiją; 2. įvesti S-gos Kroniką; 3. leisti punktualiai kas mėnuo; 4. Visi S-gos nariai išsirašo Organą; 5. „Ateities“ palaikymui suruošti loteriją.

d) Įgyti s-gai nuosavą būstą ir jį papuošti gyvų ir mirusių draugų atvaizdais;

e) Lai S-ga stengiasi įgyti Palangoj vasarnamį savo sergantiems nariams pasigydyti;

f) kuopoms leisti labiau savystoviai veikti;

g) patraukti į aktyvesnį darbą savo drauges studentes;

3. Pranešimai ir Sumanymai. Jų nesant, Susirinkimo Pirmininkas ragina visus laikytis būrio, vienybės ir nesėsti.

Kuopos Pirmininkas (nėra parašo)

Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[13]

Fribourgo L. K. St. At. S. Kuopos 15–VII. 1923 m.

Visuotinio Susirinkimo

Protokolas N 7 (13).

Dalyvauja: L. Čepulis, Pr. Jucaitis³⁶, K. Matulaitis, N. Pakalka, Kl. Ruginis ir p-lė Vosylaitė³⁷.

Susirinkimą vedė kun. N. Pakalka.

Priimta ir svarstyta dienotvarkė:

1. Ateitininkų Konferencija, 2. „Ateities“ reikalai, 3. Pranešimai ir sumanymai.

Nutarta: 1. į „Ateitininkų“ konferenciją deleguoti d-gus: Kl. Ruginį ir Pr. Jucaitį.

2. Už „Ateitį“ užsimokėjo: 1) Ruginis; 2) Čepulis; 3) Pakalka; 4) p-lė Vosylaitė;

5) Matulaitis.

3. Sumanymas pakelti per „At.“ Konferenciją loterijos, bet grynai pinigines, sumanymą.

Kuopos Pirmininkas (nėra parašo)

Sekretorius K. Matulaitis (parašas)

[14]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo kuopos visuotinio susirinkimo 1923 m. 18 d. lapkričio protokolas N 1 (14).

Susirinkime dalyvauja: Adomaitytė³⁸, Remeika³⁹, Radzevičius⁴⁰, Jatulis⁴¹, Matulaitis, Usaris⁴², Pakalka ir Leimonas⁴³.

³⁶ Pranas Jucaitis (1896–1986) – chemikas, visuomenės veikėjas. Studijavo Berno, Fribūro ir Miunsterio universitetuose, gavo filosofijos daktaro laipsnį.

³⁷ Ona Vosylaitė Fribūro universitete studijavo 1919–1921 metais.

³⁸ Julija Adomaitytė Fribūro universitete studijavo 1924–1925 metais.

³⁹ Jonas Remeika (1891–1974) – istorikas, mokytojas. Studijavo įvairiuose universitetuose, tarp jų ir Fribūro universitete (1923), filosofijos daktaras.

⁴⁰ Petras Radzevičius Fribūro universitete studijavo 1923–1925 metais.

⁴¹ Eduardas Jatulis (1895–1956) – diplomatas. Mokėsi įvairiuose universitetuose ir tarp jų Fribūro universitete (1923–1925), politikos mokslų daktaras.

⁴² Stanislovas Ūsoris (1896–1955) – kunigas. Studijavo Freiburgo universitete Vokietijoje, Fribūro universitete studijavo 1923 m., filosofijos daktaras.

⁴³ Juozapas Leimonas (1900–1963) – ekonomistas, visuomenės veikėjas. Fribūro universitete studijavo 1923–1927 m. ir įgijo daktaro laipsnį.

Susirinkimą veda kun. K. Matulaitis.

Dienotvarkė priimta sekanti:

- 1) Praeitų metų darbai.
- 2) Valdybos rinkimai.
- 3) Sumanymai.

Kun. K. Matulaitis trumpai nupasakoja praeitų mokslo metų Fribourgo at-kų kuopos darbus: padaryta keleta susirinkimų, kuriuose tartasi at-kų organizacijos reikalais, išsirašyta „Ateitis“ ir palaikyta santykių su bendru organizacijos veikimu.

Į Valdybą vienbalsiai išrenkama Adomaitytė, Remeika ir Leimonas. Valdyba čia pat šiaip pasidalina pareigomis: pirmininkas Leimonas, Sekretorius Remeika, išdininikas Adomaitytė.

Tuo posėdis ir baigiamas.

Kuopos pirmininkas J. Leimonas (parašas)
Sekretorius (nėra parašo)

[15]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo kuopos Visuotino Susirinkimo 1924 m. kovo 19 d. protokolas N 2 (15).

Susirinkime dalyvauja: J. Adomaitytė, J. Remeika, P. Radzevičius, K. Usaris, Pakalka, Lagis⁴⁴, Ambrozaitis⁴⁵, Leimonas.

Pirmininkauja J. Leimonas, Sekretoriauja J. Adomaitytė.

Dienotvarkė priimta sekanti:

- 1) Dėl kuopos veikimo.
- 2) Sumanymai ir paklausimai.

J. Leimonas kalba pirmu dienotvarkės punktu ir siūlo: 1) kad kuopos nariai kiekvieną semestrą būtinai parašytų „Ateitin“ nors po vieną straipsnį ir remtų raštais šiaip katalikišką spaudą; 2) išverstų į lietuvių kalbą gerą naudingą veikalėlį ir 3) susirašintų su moksleivių ateitininkų kuopomis, kad savo patarimais stiprinti jų veikimą.

Pasikalbėjus šiuo klausimu nutariama: 1) dėl rašinėjimo į organą ir rėmimo raštais katalikiškąją spaudą priimti dr. Leimono siūlymą, kaip pageidavimą; 2) Veikalėlį lietuvių kalbon versti. Valdyba parenka tinkamus versti lietuvių kalbon veikalus ir galutinai patiekia visuotinam susirinkimui išspręsti, kokį veikalėlį reikia versti; 3) Su moksleivių at-kų kuopomis nariai privalo susirašinėti. Valdyba šiuo reikalu privalo susižinoti su Moksl. At-kų Centro Taryba ir pasirūpinti at-kų kuopų antrašais.

⁴⁴ Paulius Lagis Fribūro universitete studijavo 1924–1926 metais.

⁴⁵ Kazimieras Ambrozaitis (1892–1957) – visuomenės veikėjas. Fribūro universitete studijavo 1923–1925 m., filosofijos daktaras.

Antru dienotvarkės punktu dr. K. Ambrozaitis įneša sumanymą, kad parvykstantys Velykų atostogų Lietuvon Kuopos nariai aplankytų bent vieną moksleivių ateitininkų kuopą ir padarytų jai paskaitėlę. Sumanymas priimamas.

Pirmininkas J. Leimonas (parašas)

Sekretorius (nėra parašo)

[16]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo kuopos Visuotino Susirinkimo 1924 metais gegužės 29 d. Protokolas N 3 (16).

Susirinkime dalyvauja J. Adomaitytė, K. Ambrozaitis, E. Jatulis, V. Grankas, J. Matulaitis-Labukas⁴⁶, N. Pakalka, P. Lagis, P. Radzevičius, Kl. Ruginis, J. Leimonas, D. Micuta⁴⁷.

Pirmininkauja Ed. Jatulis, sekretoriauja J. Leimonas.

Darbotvarkė priimta sekanti:

- 1) Studentų at-kų Konferencijos ir At-kų kongreso reikalai.
- 2) Atstovų rinkimas.
- 3) Susirašinėjimas su moksleivių at-kų kuopomis.
- 4) Pranešimai ir pasiūlymai.

1. J. Leimonas perskaito gautus iš Studentų At-kų Centro Valdybos raštus, kuriuose pranešama, kad Rugpiūčio mėn. Kaune vyksta Ateitininkų Kongresas, o Rugsėjo mėn. įvyksta Studentų A-kų Konferencija, supažindina su šių suvažiavimų dienotvarkėmis ir prašo jei kas ką turi, šiais klausimais išsireikšti.

Pakalbėjus šiuo dienotvarkės punktu išnešamas vien pageidavimas, kad St. At-kų Centro Valdyba, jei tai galima, studentų At-kų Konferencijas atkeltų iš Rugsėjo mėnesio į Rugpiūčio pritaikant ją su Darbo Diena ir Žemės Ūkio Paroda, kurios turi įvykdyti š. m. Rugpiūčio mėn.

2. Renkami atstovai į Studentų Ateitininkų Konferenciją ir į Ateitininkų Kongresą. Į Konferenciją atstovais išrenkami K. Ambrozaitis, Vl. Grankas ir P. Radzevičius, kandidatais J. Leimonas ir D. Micuta. Į Kongresą atstovais išrenkami Kl. Ruginis ir J. Leimonas, kandidatu Ed. Jatulis.

3. J. Leimonas skaito gautą iš Moksleivių At-kų Centro Tarybos raštą, kuriuo ji pilnai pritaria Friburgo studentų at-kų kuopos nusistatymui susirašinėti su moksl. at-kų kuopomis, praneša, kad moksleivių at-kų kuopų antrašai taipgi gauti ir kviečia narius pradėti susirašinėjimą su moksleivių at-kų kuopomis.

⁴⁶ Juozapas Matulaitis-Labukas (1894–1979) – vyskupas. Fribūro universitete studijavo 1924–1926 metais, socialinių mokslų daktaras.

⁴⁷ Domas Micuta (1895–1992) – ekonomistas. 1921–1924 m. studijavo politinę ekonomiją Berlyne, 1924–1925 m. Fribūre, kur įgijo daktaro laipsnį.

P. Radzevičius pareiškia, kad susirašinėjimas su moksl. at-kų kuopomis yra labai svarbus dalykas, todėl jį reikia vesti gerai, sutvarkytai, bet ne bi kaip. Tuo tikslu reikalinga žinoti smulkesnis kuopų gyvavimo stovis ir nusistatyti, į kur reikia daugiau dėmesio vedant aną susirašinėjimą. Kad tai pasiekti reikalinga, kad Valdyba pasirūpintų atitinkamu referatu, kuopų (moksl.) stovį ir konkrečiai patiektų, kad būtent savo susirašinėjimu itin reikia judinti. Be to susirašinėjimas neturės savo vertės. Bet kurie jaučiasi gali ir turį noro, gali jau dabar, nelaukiant gilesnio išsvarstymo, susirašinėjimą pradėti.

Pakalbėjus P. Radzevičiaus nusistatymas Susirinkimo priimama.

4. J. Leimonas praneša, kad Valdyba dar lig šiam laiku negalėjo surasti tinkamo versti į lietuvių kalbą veikalėlio. Šiuo reikalu manoma kiek plačiau pasitarti atostogų metu su ateitininkais sendraugiais, ir rudens semestru sugryžus į Friburgą pradėti darbą. – Susirinkimas pritaria.

J. Leimonas praneša, kad Valdybos sekretorius visiškai yra išvažiavęs iš Fribourgo, todėli jojo vieton reikia pririnkti kitą. Balsų dauguma išrenkamas K. Ambrozaitis.

Kuopos pirmininkas J. Leimonas (parašas)

Sekretorius (nėra parašo)

[17]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino susirinkimo, įvykusio lapkričio m. 8 d. 1924 m.

Protokolas.

Susirinkime dalyvauja J. Adomaitytė, K. Ambrozaitis, V. Granskas, P. Lagis, J. Labukas, S. Orvidaitė⁴⁸, Kun. Neviera⁴⁹.

Pirmininkauja Vl. Granskas, sekretoriauja J. Leimonas.

Dienotvarkė:

1) Valdybos rinkimai.

2) Paklausimai ir siūlymai.

Susirinkimas vienbalsiai išrenka Valdybon sekančius narius: J. Adomaitytę, Vl. Granską ir J. Leimoną.

Išrinktieji šitaip pasiskirsto pareigomis: Vl. Granskas – pirmininkas, J. Leimonas – sekretorius ir J. Adomaitytė – knygininkas.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas B. Granskas (parašas)

Sekretorius J. Leimanas (parašas)

⁴⁸ Sofija Orvidaitė Fribūro universitete studijavo 1924 metais.

⁴⁹ Florijonas Neviera (1896–?) – kunigas. Fribūro universitete studijavo 1924 metais.

[18]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotino susirinkimo įvykusio 1924 m. lapkričio m. 23 d. Protokolas.

Susirinkime dalyvauja J. Adomaitytė, K. Ambrozaitis, Vl. Grankas, J. Labukas, P. Lagis, Fl. Neviera, S. Orvidaitė, E. Jatulis ir J. Leimonas.

Pirmininkauja Vl. Grankas, sekretoriauja J. Leimonas.

Dienotvarkė:

- 1) Valdybos reikalai.
- 2) Paklausimai ir siūlymai.

Vl. Grankas praneša, kad iš kai kurių Draugovės narių yra užmetimas Valdybai, būk ji praeitam susirinkime nėra legaliai išrinkta. Todėl jis Valdybos vardu pareiškia, kad Valdyba atsistatydina ir prašo ją naujai perrinkti. Daroma nauji valdybos rinkimai, į kurių išrenkama tie patys asmenys, būtent: Vl. Grankas, J. Leimonas ir J. Adomaitytė.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas B. Grankas (parašas)

Sekretorius J. Leimonas (parašas)

[19]

Lietuvių Katalikų studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino susirinkimo, įvykusio 1925 m. Birželio 21 d. Protokolas.

Susirinkime dalyvauja Vl. Grankas, K. Ambrozaitis, J. Labukas, P. Lagis, J. Leimonas, Ed. Jatulis, M. Smetonaitė⁵⁰, S. Antanaitis⁵¹, P. Meškauskas⁵², P. Radzevičius. Pirmininkauja Vl. Grankas, sekretoriauja J. Leimonas.

Dienotvarkė:

- 1) Vl. Granko prakalba.
- 2) J. Leimono paskaita apie Ateitininkų organizacijos istorijos išsivystymo eigą.
- 3) Atstovų Konferencijon rinkimai.
- 4) Paklausimas ir siūlymai.

1. Vl. Grankas pabrėžia, kad šiandien mes švenčiame ateitininkų metinę šventę ir ypač šiam reikalui skirtas šis posėdis. Toliau jis išvysto mintį apie ateitininkų pareigų reikšmę gyvenime ir, ragindamas kuo giliausiai jas kiekvienam iš mūsų pasiimti, baigia savo prakalbą.

⁵⁰ Daugiau duomenų nerasta.

⁵¹ Saliamonas Antanaitis (1894–1973) – mokytojas, rašytojas. Fribūro universitete studijavo 1925–1926 metais.

⁵² Petras Meškauskas Fribūro universitete studijavo 1924–1926 metais.

2. J. Leimonas bendrais bruožais nupasakoja ateitininkų istoriją nuo atsiradimo dienų ligi nūdieninių laikų.

Besikalbant šiuo klausimu iškilo mintis, kad ateitininkams studentams reikalinga gyvai sekti aktualius savo tautos reikalus. Vienu aktualiausių šių dienų mūsų tautos klausimų yra padarytas Šv. Sosto su Lenkija konkordatas, kuris labai skaudžiai mus paliečia. Nutariama pasiūlyti Sąjungos Centrai padaryti sekančioj studentų konferencijoj paskaitą tema „Šv. Sosto konkordatas su Lenkija“, kuriame būtų vis mus liečią klausimai tinkamai išaiškinti.

3. Atstovais Studentų Ateitininkų Konferencijon išrenkama K. Ambrozaitis ir J. Leimonas.

Tuo posėdis ir baigiamas.

Pirmininkas B. Grankas (parašas)

Sekretorius J. Leimonas (parašas)

[20]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino susirinkimo, įvykusio lapkričio 1 dieną 1925 metų Protokolas.

Susirinkime dalyvauja Kun. Labukas, J. Leimonas. V. Padolskis ir M. Tulauskaitė⁵³. Pirmininkauja Kun. Labukas, sekret. M. Tul[auskaitė].

Dienotvarkė:

1) Valdybos rinkimai.

2) Klausimai ir sumanymai.

Kadangi Draugovės turi mažai narių, tai susirinkimas nutarė valdybą rinkti tik iš dviejų asmenų. Vienbalsiai išrinkti valdybon šie asmenys: V. Padolskis ir M. Tulauskaitė. Išrinktieji šiaip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas V. Padolskis, sekretorius – M. Tulauskaitė.

J. Leimonas pasiūlė, kad Vėlinių dieną kiekvienas studentas ateitininkas melstųsi už mirusius ateitininkų organizacijos narius. Pasiūlymas vienbalsiai priimtas.

Visi Draugovės nariai nutarė užsiprenumeruoti „Židinių“ kaip tinkamesnį ir nauingesnį studentams organą.

Tuo susirinkimas baigiamas.

Pirmininkas J. Labukas (parašas)

Sekretorius M. Tulauskaitė (parašas)

⁵³ Marija Tulauskaitė Fribūro universitete studijavo 1925–1928 metais.

Liet[uv]ių Kat[al]ikų Stud[ent]ų At[ei]tinin[k]ų Fribourgo Draugovės Protokolų knyga

Fribourg

1925.XI.1 d.⁵⁴

[21]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos, Fribourgo Draugovės visuotino susirinkimo, įvykusio lapkričio 1 dieną 1925 metų

Protokolas I⁵⁵.

Susirinkime dalyvauja: Kun. Labukas, J. Leimonas, V. Padolskis ir M. Tulauskaitė.
Pirmininkauja Kun. Labukas, sekretoriauja M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

1. Valdybos rinkimai.
2. Klausimai ir sumanymai.

Kadangi draugovė turi mažai narių, tai susirinkimas nutarė rinkti valdybą tik iš dviejų asmenų. Vienbalsiai išrinkti valdybon šie asmenys: V. Padolskis ir M. Tulauskaitė. Išrinktieji šitaip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas – V. Padolskis, sekretorius – M. Tulauskaitė.

J. Leimonas pasiūlė, kad Vėlinių dieną kiekvienas studentas-ateitininkas melstųsi už mirusius ateitininkų organizacijos narius. Pasiūlymas vienbalsiai priimtas.

Visi draugovės nariai nutarė užsiprenumeruoti „Židinį“ kaip tinkamesnį ir nauingesnį studentams organą.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas: V. Padolskis (parašas)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[22]

Lietuvių Katal. Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio lapkričio 15 d. 1925 metų

Protokolas II.

Susirinkime dalyvauja: Kun. Lagis, J. Leimonas, D. Micuta, V. Padolskis ir M. Tulauskaitė.

Pirmininkauja: J. Leimonas, sekretoriauja: M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

- 1) Posėdžių reikalais tvarka.

⁵⁴ LIIBR, f. 72–13.

⁵⁵ Protokolas pakartotas.

- 2) Protokolo skaitymas.
- 3) Būsimieji mūsų darbai.
- 4) Spaudos klausimas.
- 5) Santykių palaikymas su Lietuvos moksleivių kuopomis.
- 6) Nario mokesnio reikalas.
- 7) Klausimai ir sumanymai.

Nutarta, kad posėdžius veda kiekvienas narys sulyg alfabetu.

Protokolas be pataisymų priimtas.

Apie būsimąją darbuotę, spaudą ir santykių palaikymą su moksleivių kuopomis referuoja V. Padolskis pabrėždamas studentų būtiną dalyvavimą užsienio spaudoje teikiant įvairių žinių svetimtaučiams apie Lietuvą, jos judėjimus, papročius. Palaikymas santykių su moksleivių kuopomis, rėmimas jų spaudos organų rankraščiais, įvairiais patarimais, nes net pastebėta, kad kuopos studentų vadovaujamos labai gerai gyvuoja, todėl patartina ir net būtina kiekvienam nariui susirašinėti su kokia nors kuopa.

J. Leimonas pabrėžia būtiną reikalą palaikyti tamprius santykius su moksleivių ateikių kuopomis, nes tuo bus įnešta į jų gyvenimą daug gyvumo ir entuziazmo.

Paskui iškeliamas nario mokesčio klausimas, kuris taip išsprendžiamas, kad kiekvienas draugovės narys moka semestru 1 fr. 50 c.

Klausimų ir sumanymų neatsirado, susirinkimas tuo ir baigiamas.

Pirmininkas: V. Padolskis (parašas)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[23]

Lietuvių Katal. Studentų Ateitininkų Sąjungos, Fribourgo Draugovės visuotinio narių susirinkimo, įvykusio 31 sausio dieną 1926 metų

Protokolas III.

Susirinkime dalyvauja: J. Leimonas, V. Padolskis ir M. Tulauskaitė.

Pirmininkauja V. Padolskis, sekretoriauja M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. Padėka d-ruui Sakalauskui⁵⁶.
3. Centro pranešimas.
4. Referatas „Krikščionybės lopšys“.
5. Klausimai ir sumanymai.

Pereito susirinkimo protokolas priimtas be pataisų.

Padėką d-ruui Sakalauskui susirinkimas nutarė pareikšti spaudoj.

Referatą „Krikščionybės lopšys“ skaitė Vin. Padolskis. Referentas gražiai ir vaizdžiai nupiešė pirmųjų krikščionių gyvenimą, jų maldos namus – katakombas, ištvėrę ir ragino mus sekti jų pavyzdžiu nepaisant jokių audrų.

⁵⁶ Daugiau duomenų nerasta.

Leimonas pataria kolegai V. Padolskiui referatą atiduoti „Ateitin“, bet referentas pareiškė, kad referatas jau pažadėtas kitam laikraščiui.

Centro raštas paimamas domėn.

J. Leimonas siūlo nariams, nelankantiems susirinkimų, griežtai pranešti, kad, jeigu be svarbių priežasčių 3 susirinkimus apleis, bus iš draugovės narių tarpo išbraukiami.

Atsiradus kasoj pinigų nario mokestis laikinai panaikinamas.

Pirmininkas: V. Padolskis (parašas)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[24]

Liet. Kat. Studentų Ateitininkų Sąjungos, Fribourgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 16 d. gegužės 1926 metų

Protokolas IV.

Susirinkime dalyvauja: M. Tulauskaitė, J. Leimonas ir V. Padolskis.

Pirmininkauja M. Tulauskaitė, sekretoriauja V. Padolskis.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. Referatas „Auklėjimasis“.
3. Einamieji reikalai.

Protokolas priimamas be pataisų.

M. Tulauskaitė skaito referatą „Auklėjimasis“. Susirinkimas pareiškia savo pasitenkinimą kalbamuoju referatu.

Leimonas iškelia klausimą mandagumo reikalu studentų tarpe, apie kurį gerbia-moji prelegentė pažymėjo savo referate. Pateiktą prelegentės mandagumo principą susirinkimas pilnai palaiko, kartu pateisindamas kai kuriuos pasielgimus studentų tarpe, kaip nenusižengiančius minėtam mandagumo principui.

Pagalios J. Leimonas dėkoja prelegentui už patiektą referatą nors trumpą, bet pilną sveikų ir kilnių minčių.

Tuo susirinkimas ir baigiasi.

Pirmininkas: V. Padolskis (parašas)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[25]

Liet. Kat. Studentų Ateitininkų Sąjungos, Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 4 d. liepos 1926 m.

Protokolas V.

Susirinkime dalyvauja: J. Leimonas, V. Padolskis, Antanaitis ir M. Tulauskaitė.

Pirmininkauja J. Leimonas, sekretoriauja M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

I. Protokolo skaitymas.

II. Referatas „Kooperacija“.

III. Valdybos darbų ataskaita.

IV. Atstovų rinkimas Stud. At-kų metinen Konferencijon.

V. Einamieji reikalai.

Protokolas priimamas be pataisų.

Referatą „Kooperacija“ skaitė J. Leimonas labai vaizdžiai nupiešdamas kooperacijos reikalingumą tikslą ir [neįskaitomas žodis] jos sutvarkymo būdus, kad kooperacija dabartiniame valstybių gyvenime turi didelę reikšmę, tik reik ją tinkamai sutvarkyti.

Prie paskaitos šiek tiek išsitarė Antanaitis ir V. Padolskis.

Referentui į duotuosius klausimus atsakius, V. Padolskis, susirinkimo pritaria mas, dėkoja referentui už taip įdomų ir naudingą referatą.

Valdybos ataskaita.

1925–26 metų žiemos ir vasaros semestrais Friburgo Draugovė turinti mažai narių gana gerai veikė. Padaryti 5 susirinkimai, kuriuose skaityti 3 referatai: „Krikščio nybės lopšys“, „Auklėjimasis“ ir „Kooperacija“; susirašinėta su įvairiomis moksleivių kuopomis Lietuvoje. Sekta ir reaguota į nepalankius kaip mūsų tautai kaip ir idėjoms, užsienio laikraščiuose telpančius straipsnius. Toj srity daugiausia pasidarbavo J. Lei monas. Dalyvauta įvairiose iškilmėse.

Įsigyta: protokolų, išeinamųjų ir įeinamųjų raštų ir kasos knygos dabar izde lieka 13 fr. 70 centų.

3 nariai prenumeravo „Židinį“.

Valdybos darbams nieko neprikišta – viskas gerai atlikta ir todėl susirinkimas pareiškė jai padėką.

Stud. At-kų metinen konferencijon atstovais išrinkta: V. Padolskis ir M. Tulauskaitė.

Perskaitytas ir priimtas domėn centro Valdybos raštas.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas: V. Padolskis (parašas)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[26]

Liet. Kat. Stud. Ateitininkų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo Académie S-te Croix gruodžio mėn. 12 d. 1926 metų

Protokolas.

Susirinkime dalyvauja: stud. V. Padolskis, kun. Ign. Kliausis⁵⁷ ir M. Tulauskaitė.

Pirmininkauja stud. V. Padolskis, sekretoriauja M. Tulauskaitė.

⁵⁷ Ignotas Kliausis (1893–?) – kunigas. Fribūro universitete studijavo 1927 m. 1929 m. Graco universi tete įgijo daktaro laipsnį.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. Naujų narių priėmimas.
3. Valdybos rinkimai.
4. Einamieji reikalai.

Pereito susirinkimo protokolas priimamas be pataisų.

Draugovėn priimamas naujas narys gerbiamas kun. Ig. Kliausis, baigęs Lietuvos universitetą.

Esant mažam Draugovės narių skaičiui nutarta rinkti valdybą tik iš 2 asmenų: pirmininko ir sekretoriaus. Vienbalsiai valdybon išrenkami kun. Ignas Kliausis – pirmininku ir M. Tulauskaitė – sekretore.

Dar pasitarus svarbiais Draugovę liečiančiais klausimais susirinkimas baigiamas.

Pirmininkas: (nėra parašo)

Sekretorius M. Tulauskaitė (parašas)

[27]

Liet. Kat. Stud. Ateitininkų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotinio narių susirinkimo, įvykusio 1927 m. kovo mėn. 10 d. Académie S-te Croix svečių kambaryje Protokolas.

Susirinkime dalyvauja: Kun. Ig. Kliausis, V. Padolskis ir M. Tulauskaitė.

Pirmininkauja kun. Kliausis, sekretoriauja Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. V. Padolskio dramų „Krotzerana“ vertimo skaitymas (1 veiksmas).
3. Atstovybės laiško skaitymas.
4. Einamieji reikalai.

Pereito susirinkimo protokolas priimamas be pataisų.

„Krotzerana“ Truler'o [neįskaitomas žodis] kūrinio drama, piešianti Šveicarijos kalnų medžiotojų gyvenimą, gerbiamojo referento V. Padolskio išversta lietuvių kalbon.

Skaitytas Atstovybės laiškas, pareiškiantis Lietuvos Respublikos prezidento p. Smetono[s]⁵⁸ dėkingumo už prisiųstus Šveicarijos Friburgo lietuvių studentų širdingus linkėjimus jam perėmus gruodžio 17 d. 1926 metų Lietuvos valstybę, priimtas delnų plojimu.

Nutarta atostogų metu stengtis ruošti paskaitų pavasarininkams ir At-kų kuopoms.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas (nėra parašo)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

⁵⁸ Antanas Smetona (1874–1944) – prezidentas.

[28]

Lietuvių Kat. Stud. At-kų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 1927 m. gegužės mėn. 15 d. Akademijoje Ste-Croix Protokolas.

Susirinkime dalyvauja: kun. Kliausis, V. Padolskis ir M. Tulauskaitė. Pirmininkauja M. Tulauskaitė, sekretoriauja kun. Kliausis.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. 15 d. gegužės paminėjimas.
3. Dramos „Krotzerana“ vertimo skaitymas (II veiksmas).
4. Jo Ekscelencijos Telšių Vyskupo Justino Staugaičio⁵⁹ priėmimo klausimas.
5. Einamieji reikalai.

Praeito susirinkimo protokolas priimtas su kai kuriomis pataisomis.

Gegužės 15 d. paminėti kun. Ign. Kliausis trumpais bruožais nušviečia dabartinį Lietuvos gyventojų ūpą ir papasakoja įspūdžius, gautus Lietuvoje Velykų atostogų metu.

Dr. V. Padolskis skaito toliaus „Krotzeranos“ (jo paties išverstą iš prancūzų lietuvių kalbon dramos tąsą).

Svarstyta ir vienbalsiai nutarta:

a) Jeigu atvažiuotų Friburgan jo Ekscelencija Telšių Vyskupas, tai visi studentai(-ės) ateitininkai sutiksia Jo Ekscelenciją gelžkelio stotyje ir išvažiuojant taip pat Jį palydi iki stoties;

b) Pasiųsti raštiškai pasveikinimus „Pavasario“ ir „Ateitininkų“ kongreso dalyviams Kaune ir Palangoje.

Sekantis susirinkimas paskirtas gegužės 26 d., per Šeštines.

Tuo susirinkimas ir baigiasi.

Pirmininkas: (nėra parašo)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[29]

Liet. Kat. Stud. At-kų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 1927 m. birželio mėn. 12 d. Akademijoje Ste-Croix Protokolas.

Susirinkime dalyvauja: J. Leimonas, V. Padolskis ir M. Tulauskaitė. Pirmininkauja J. Leimonas, sekretoriauja M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

1. Bendrojon At-kų konferencijon atstovų rinkimas.

⁵⁹ Justinas Staugaitis (1866–1943) – vyskupas. Pirmasis Telšių vyskupas.

2. Stud. At-kų konferencijon atstovų rinkimas.

3. Komisarų rinkimas.

4. Einamieji reikalai.

Kun. Kliausiui greitomis išvažiavus Lietuvon ir nespėjus iš jo išgauti praeito visuotino narių susirinkimo protokolo, jo skaitymas atpuola.

Bendrojon At-kų konferencijon atstovu išrenkamas stud. J. Leimonas.

Studentų At-kų konferencijon atstovu – stud. M. Tulauskaitė.

Atostogų komisaru išrenkamas V. Padolskis.

Metinės darbuotės ataskaitą duoda M. Tulauskaitė. Prelegentė pažymi, kad padaryti keturi susirinkimai, kuriuose skaitytas stud. V. Padolskio dramos „Krotzerana“ vertimas. Žiemos semestre narių buvo 4, vasaros gi – 5.

Tuo susirinkimas ir baigiasi.

Pirmininkas: (nėra parašo)

Sekretorius: M. Tulauskaitė (parašas)

[30]

Liet. Kat. Stud. At-kų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 6 d. lapkričio 1927 m. Akademijoj Ste-Croix
Protokolas 1.

Susirinkime dalyvauja stud. G. Gustaitytė⁶⁰, stud. M. Tulauskaitė ir kun. V. Padolskis. Pirmininkauja kun. V. Padolskis, sekretoriauja stud. M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.

2. Naujų narių priėmimas.

3. Draugovės Valdybos rinkimas.

4. At-kų konferencijos atstovo pranešimas.

5. Atostogų komisaro pranešimas.

6. Einamieji reikalai.

Protokolas priimamas be pataisų.

Draugovėn priimama p-lė G. Gustaitytė, atvykusi iš Lietuvos Universiteto Friburgan literatūros studijuoti.

Naujon Draugovės Valdybon išrinkti pirmininku stud. M. Tulauskaitė ir sekretorium stud. V. Padolskis.

P-lė M. Tulauskaitė, atstovavusi Friburgo Draugovę At-kų konferencijoje Palangoj, daro apie ją platų pranešimą.

Toliau V. Padolskis, vasaros atostogų komisaras, daro savo darbuotės pranešimą. Kadangi Friburge vasaros atostogų metu lietuvių nebuvo, visas komisaro veikimas

⁶⁰ G. Gustaitytė Fribūro universitete studijavo 1927–1928 metais.

pasireiškė Lietuvoj, kur jo pastangomis buvo labai vykusiai pastatyta jo verstoji drama „Krotzerana“ ir pirmiau skaityta Friburgo Draugovės susirinkimuose. Be to, komisaras atostogų metu stengėsi palaikyti santykius su Draugovės nariais padarydamas jiems vizitus, taip pat juos pakviesdamas savo tėviškėn Virbalin primicijų iškilmėms.

Toliau buvo kalbama apie įvairių žurnalų išsirašymą. Nutarta užsiprenumeruoti „Židinį“, „Vaidilutę“ ir „Tiesos Kelią“.

Taip pat buvo pareikštas pageidavimas paruošti Draugovės susirinkimams referatų, rašinių, stengtis išversti lietuvių kalbon įdomius scenos veikalus. Nutarta taip pat palaikyti lietuvių katalikišką spaudą.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas: M. Tulauskaitė (parašas)

Sekretorius: V. Padolskis (parašas)

[31]

Liet. Kat. Stud. At-kų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 15d. gruodžio 1927 m. viloj St. Jaseph
Protokolas 2

Susirinkime dalyvauja p-lė M. Tulauskaitė, p-lė G. Gustaitytė ir V. Padolskis.

Pirmininkauja M. Tulauskaitė, sekretoriauja V. Padolskis.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. Centro laiškų skaitymas.
3. Referatas.
4. Einamieji reikalai.

Pereito susirinkimo protokolas priimtas su pataisa. Taip pat skaitomas iš Grazo Kun. Kliausio prisiūstas, praeitų metų priešpaskutinio Draugovės visuotino narių susirinkimo protokolas, kuris priimamas be pataisų.

P-lė Tulauskaitė skaito At-kų Stud. Sąjungos Centro Valdybos laiškus, kuriuo Centro Valdyba nurodo Draugovių Valdybos vedamųjų knygų tikslų sutvarkymą bei prašo informuoti apie Valdybos ateinančių metų darbuotę. Nutarta jiems duoti skubų atsakymą.

Kun. V. Padolskis skaito savo rašinį „Šv. Povilo atsivertimas“, kuris jau parengtas spaudai.

Draugovės susirinkimams pajvairinti išreikštas pageidavimas paruošti daugiau rašinių.

Tuo susirinkimas ir baigiasi.

Pirmininkas: M. Tulauskaitė (parašas)

Sekretorius: V. Padolskis (parašas)

[32]

Liet. Kat. Stud. Sąjungos Friburgo Draugovės visuotinio narių susirinkimo, įvykusio 25 d. sausio 1928 m. viloj St. Joseph
Protokolas 3.

Susirinkime dalyvauja M. Tulauskaitė, G. Gustaitytė ir V. Padolskis.

Pirmininkauja p-lė Gustaitytė, sekretoriauja M. Tulauskaitė.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. Paskaita: Senovės lietuvių tikyba.
3. Klausymai ir sumanymai.

Pereito susirinkimo protokolas priimamas su maža pataisa. P-lė Gustaitytė vaizdžiai nupiešė senovės lietuvių tikyba.

Nutarta kiek galint remti savąją spaudą ypatingai teatro dalykais, kurių mums labai trūksta.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas: M. Tulauskaitė (parašas)

Sekretorius: V. Padolskis (parašas)

[33]

Liet. Kat. Stud. At-kų Sąjungos Friburgo Draugovės visuotinio narių susirinkimo įvykusio 7 d. kovo 1928 metų
Protokolas 4.

Dienotvarkė:

1. Protokolo skaitymas.
2. Centro laiško skaitymas.
3. Stud. Gustaitytės vertimo skaitymas.
4. Klausimai ir sumanymai.

Pirmininkauja Kun. V. Padolskis, sekretoriauja p-lė M. Tulauskaitė.

Pereito susirinkimo protokolas priimtas su maža pastaba.

Perskaitytas Centro laiškas ir nutarta At-kų solidarumo mokesį mokėti po vieną franką metams nuo nario. Nario mokesnio nusistatyta mokėti irgi po vieną franką.

Stud. Gustaitytė skaito Moljero farsą „Barbulėno pavydas“ savo vertime. Perskaityta jo viena dalis. Pats farsas yra geras, linksmas ir mūs teatrui naudingas, tik reik patobulinti vertimą.

Nutarta kiek galint daugiau remti mūsų spaudą ir tiekti vertimų.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas: M. Tulauskaitė (parašas)

Sekretorius: V. Padolskis (parašas)

[34]

Liet. Kat. Stud. At-kų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino narių susirinkimo įvykusio 28 d. gegužio 1928 m.

Protokolas 5

Susirinkime dalyvauja p-lė M. Tulauskaitė, stud. G. Gustaitytė, stud. J. Kaškelis⁶¹ ir V. Padolskis.

Pirmininkauja stud. M. Tulauskaitė; sekretoriauja V. Padolskis.

Dienotvarkė:

1. Naujų narių priėmimas.
2. Protokolo skaitymas.
3. Centro laiško skaitymas.
4. Referatas.
5. Einamieji reikalai.

P. J. Kaškelis, iš Vienos atvykęs Friburgan studijuoti, priimtas Friburgo At-kų Draugovėn.

Pereito susirinkimo protokolas priimtas be pataisų.

P-lė M. Tulauskaitė skaito Centro prisiųstą laišką, kuriuo raginama laiku sumokėti mokesnį At-kų Namams statyti. M. Tulauskaitė pareiškia, kad Friburgo Draugovė šį mokesnį jau sumokėjo. Kartu su laišku Centras yra pasiuntęs du egzempliorius At-kų Sąjungos įstatų.

Kun. V. Padolskis skaito referatą apie Bažnyčių suvienijimą, po kurio seka paklausimai. Ant jų referentas atsako.

Tuo susirinkimas ir baigiamas.

Pirmininkas: M. Tulauskaitė (parašas)

Sekretorius: V. Padolskis (parašas)

[35]

Liet. Kat. Stud. At-kų Sąjungos Fribourgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 28 d. birželio 1928 m. dalyvaujant visiems nariams ir vienam svečiui kun. Valantiejui⁶².

Protokolas 6

Valdyba pateikia sekančią dienotvarkę:

1. Prezidiumo rinkimas.
2. Protokolo skaitymas.
3. Centro laiškų skaitymas.

⁶¹ Juozas Kaškelis (1904–1986) – ekonomistas. 1924–1927 m. studijavo Vienos aukštojoje prekybos mokykloje, 1928–1929 m. Fribūro universitete, kur apgynė daktaro disertaciją.

⁶² Juozapas Valantiejus (1883–1964) – kunigas.

4. Atstovo rinkimas.

5. Einamieji reikalai.

Prezidiuman kviečiamas svetis kun. Valantiejus, kuris malonėja pirmininkauti. Sekretoriauja stud. J. Kaškelis.

Pereito susirinkimo protokolą perskaitė kun. Dr. Padolskis. Protokolas priimtas be pataisų.

At-kų Centro laišką dėl konferencijos skaito pirm. p. literatur. stud. Marytė Tulauskaitė. Centras ragina skubiai prisiųsti Friburgo Draugovės Valdybos darbų apyskaitą. Pirmininkė prižadėjo tuojau atsakyti.

Atstovais į Stud. At-kų metinę Konferenciją išrenkama p-lė stud. M. Tulauskaitė ir J. Kaškelis.

Į užsieniečiams studentams rengiamas egzercicijas-rekolekcijas, (pagal Drezdeną) susivažiavimą išrenkamas J. Kaškelis.

Tuo susirinkimas ir baigiasi.

Pirmininkas: M. Tulauskaitė (parašas)

Sekretorius: V. Padolskis (parašas)

[36]

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos Fribourgo visuotino narių susirinkimo, įvykusio 25 d. lapkričio 1928 metų Académie Ste-Croix. Protokolas. N^o1.

Susirinkime dalyvauja: Dr V. Padolskis, M. Tulauskaitė ir J. Navickas⁶³.

Darbų tvarka:

1. Susirinkimo atidarymas.
2. Naujų narių priėmimas.
3. Vasaros Komisarų apyskaita.
4. Valdybos rinkimas.
5. Einamieji reikalai.

1. Susirinkimą atidaro ir veda p. M. Tulauskaitė, protokolą rašo J. Navickas.

2. Į Draugovę priimtas naujas narys stud. Navickas Juozas.

3. Dr Padolskis duoda apyskaitą iš savo darbuotės kaip vasaros atostogų Komisaras. Susiderėta su „Ryto“ administracija; „Rytas“ ir toliau bus siuntinėjamas į Friburgą. Be to, dalyvauta Stud. At-kų metinėje Konferencijoje Kaune.

4. Valdybon išrinkta J. Navickas – pirmininku ir stud. M. Tulauskaitė – sekretorium.

5. Kitame susirinkime referatą skaito Dr V. Padolskis. Priminta, kad Draugovės nariai skaitytų ir prenumeruotųsi „Židinį“. Nario mokestis numatytas 1 frankas semestru.

Pirmininkas J. Navickas (parašas)

Sekretorius M. Tulauskaitė (parašas)

⁶³ Juozapas Navickas Fribūro universitete studijavo 1928–1929 metais.

[37]

Lietuvių K. St. At-kų Sąj. Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 1929 sausio 24 d. dalyv. dr. V. Padolskiui, J. Navickui ir p. M. Tulauskaitei. Protokolas N 2.

Dienotvarkė:

1. Prezidiumo rinkimas.
2. Protok. skait.
3. Referatas.
4. Einamieji reikalai.
5. Laisvas žodis.

I. Susirinkimą veda J. Navickas, protokolą rašo p. M. Tulauskaitė.

II. Praeito sus-mo protok. skaito J. Navickas, kuris priimtas be pataisų.

III. Referatą „Žydai apie Kristų ir Krikščionybę“ skaito Dr. Kun. V. Padolskis. Referato vedamoji mintis yra ši: žydai tendencingai išjuodinę Kristaus asmenį, ypač primindami anot jų negarbingą Jo gimimą, šiandien ima domėtis Kristaus pačiu asmeniu ir net Jo mokslu. Tačiau konkretesnių davinių apie kokį nors žymesnį masinį Izraelitų vaikų atsivertimą arba bent palankią tam tendenciją kol kas neturime. Referato mintys išdėstytos sklandžia forma. Už taip gražias ir įdomias referato mintis sus-mo pir-kas taria prelg-tui širdingą ačių.

IV. Pirmininkas praneša: pasveikinta švenčių proga C. Valdyba; taip pat nuo jos gauta draugovei pasveikinimas su Kalėdomis ir N. Metais. Be to, pasiūstas pasveikinimas „Pavasario“ 2-o dvidešimtainei konferencijai.

V. Kitam susirinkime referatų apsiima parašyt J. Navickas. Be to, laisvam žody pasidalyta mintimis apie apesnino dienos klausimus.

Pirm. J. Navickas (parašas)

Sekretorius (parašo nėra)

Sulyg originalo protokolų knygon įtraukta teisingai J. Kaškelis

1929.III.17

[38]

Liet. K. Stud. At-kų Są-gos Friburgo Draugovės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 30 d. gegužies 1929 m. dalyvaujant stud. J. Navickui, stud. J. Kaškeliui ir kun. V. Padolskiui.

Protokolas N 3.

Dr-vės pirmininkui atidarius susirinkimą kviečiamas pirmininku p. Kaškelis ir sekretoriumi V. Padolskis ir pateikia sekančią dienotvarkę:

1. Protokolo skaitymas.
2. Referatas.

3. Naujų narių priėmimas.

4. Valdybos papildymas.

5. Einamieji reikalai.

1) Protokolą praeito susirink. skaito stud. Navickas, kuris priimamas be pataisų.

2) Referatą skaito dr-vės pirmininkas stud. J. Navickas tema „Ateitininkija ir nepriklausomybė“. Prelegentas bendrais bruožais ir sklandžiai apibūdina traginga Lietuvos praeitį bei 19 šimt. antrosios dalies, pasekant Balkanų tautų tautinio atgimimo pavasarį, lietuvių tautinį atbudimą. Kartu nurodo jaunos inteligentijos nihilizmą bei taip susidariusį reikalą atsinaujinti ir visą atnaujinti Kristuje. Šiai opiai bei kilniai pasiuntinybei gema At-kų draugija, kurios būriai kaskart auga. Tveriantis nepriklausomai tėvynei ugningoji ateitininkija apleidžia mokyklos suolus ir stojo į pirmąsias savanorių eiles. Kartais prelegentas nurodo reikalą ateitininkijai trauktis nuo politikos ir pasišvęsti kultūriniam darbui.

Susirinkimo pirmininkui padėkojus už taip puikų referatą, kyla diskusijos dėl tautybės aptarimo. Gerb. prel. ją aptaria kaip gyvenimo lytį, arba istorinių apystovų padarą. Norėdamas išvengti įvairių šios sąvokos svyravimų, gerb. prel. pasilieka prie šio bendro tautybės aptarimo.

Kai dėl at-kų politikavimo, paneigiamas jų įtraukimas politikos sūkurin; pripažįstama tačiau atskiriems individams teisė naudotis savo pilietinėmis teisėmis.

3) Draugovės narių tarpan priimamas p. Kaškelis Juozas, diplomuotas komercantas, baigęs Vienos Aukštąją Pasaulinės Prekybos mokyklą.

4) Draugovės sekretoriui, p-lei Tulauskaitei apleidus Friburgą, jos vieton išrenkamas p. Kaškelis.

5) Nutarta padaryti dar du susirinkimus. Sekančiam susirinkimui p. Kaškelis pasižadėjo paruošti paskaitą apie „Racionalizavimą“. Gi paskutiniam susirinkimui apie Italijos Katalikiškąją jaunimą pasižadėjo paruošti kun. V. Padolskis.

Nario mokesčio sumokėjimas atidedamas semestro pabaigai ir tai tik atsižvelgiant į pinigų reikalą.

Pirmininkas

Sekretorius (parašų nėra)

Originalui atitinka J. Kaškelis Dr-vės sekretorius

1929.VII.17.

[39]

Lietuvių K. Stud. At-kų S-as Friburgo Dr-vės visuotino narių susirinkimo, įvykusio 17 d. liepos 1929 m. dalyvaujant visiems trims nariams
Protokolas N 4.

Draugovės pirmininkas kler. Stud. Navickas patiekia sekančią dienotvarkę:

1. Preziudimo rinkimas;

2. Protokolo skaitymas;
3. At-kų (stud.) konf. atstovo rinkimas;
4. Sumanymai.

ad 1. Dienos pirmininku išrenkama kler. Navickas, sekretorium st. J. Kaškelis.

ad 2. Praeito sus-mo protokolas priimtas be pataisų.

ad 3. Studentų At-kų metinės konferencijon, Kaune, išrenkamas kler. stud. Navickas.

ad 4. Draugovės pirmininkas praneša, kad dėl laiko stokos p. J. Kaškelio paskaita apie „Racionalizavimą“ turėjo būti iš dienos tvarkės išimta.

Be to praneša, kad narių mokesčio nėra reikalo surinkti, nes kasa ir be to apsidėjo.

Pirmininkas J. Navickas (parašas)

Sekretorius: J. Kaškelis (parašas)

[40]

L. K. Stud. At-kų Dr-vės Friburgo susirinkimo, įvykusio 15 d. lapkričio mėn. 1929 m. dalyvaujamo visiems trims nariams (Kun. Padolskis, kun. Navickas ir J. Kaškelis) Protokolas N 1.

Valdyba patiekia sekančią dienotvarkę:

1. Prezidiumo rinkimas;
2. protokolo skaitymas;
3. J. Kaškelio paskaita „Racionalizavimas“;
4. Pranešimas iš stud. At-kų metinės konferencijos;
5. Valdybos rinkimas;
6. Laisvas žodis.

ad 1. Pirmininku išrenkamas kun. Padolskis; sekretorium J. Kaškelis.

ad 2. Praeito susirinkimo protokolas priimtas be pataisų.

ad 3. Paskaitą apie „Racionalizavimą“ laiko J. Kaškelis, nušviesdamas „racionalizavimo“ sąvoką; išsivystymą; racionalizavimo metodus ir jo pasekmes. Po paskaitos kun. Navickas dėl kai kurių klausimų kėlė savo nuomonę, į kurią buvo prelegento atsakyta.

ad 4. Pranešimą iš stud. At-kų metinės konferencijos darė k. Navickas.

ad 5. Šiems mokslo metams dr-vės pirmininku išrenkamas senasai pirmininkas k. Navickas, ir sekretorium, taip pat senasai, J. Kaškelis.

ad 6. Laisvam žodį nutariama pasiųsti Centru nario mokesčio 2 frc. ir prašyti At-kų sus-mo Fondo Centro Valdybos, kad suteiktų J. Kaškeliui tezes įteikimui paskolą, nes faktinai Fondo pareiga Friburgiečius sušelpiti, kadangi jis yra paveldėjęs Friburgo Dr-vės susišelpimo Fondą.

Pirmininkas: (nėra parašo)

Sekretorius: J. Kaškelis (parašas)

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS:

---

1. Liet[uvių] Stud[entų] Ateitininkų Draugovės Protokolų knyga, Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštynas (LIIBR), f. 72–12.
2. Liet[uvių] Kat[aliku] Stud[entų] At[eitininkų] Fribourgo Draugovės Protokolų knyga, LIIBR, f. 72–13.
3. Skupskelis Kęstutis. *Ateities draugai. Ateitininkų istorija (iki 1940 m.)*. Vilnius: Naujasis Židyns-Aidai, Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2010.
4. Štikonaitė Irena. Lietuvos kultūriniai ir akademiniai ryšiai su Šveicarija XVI–XX amžiuje, *Archivum Lithuanicum*, t. 6, 223–236. Wiesbaden, 2004.

Gauta: 2018 11 16

Parengta spaudai: 2018 12 01

Algimantas KATILIUS

**THE MINUTES OF UNIVERSITY OF FRIBORG STUDENTS, MEMBERS OF
“ATEITININKAI” ASSOCIATION, MEETING****S u m m a r y**

The Lithuanian Catholic Student Union was founded in 1910 in Leven University and is considered to be the initiator of the Union of Ateitininkai. During the First World War, the activities of the Lithuanian Catholic Students' Union were interrupted. In 1920, students in Berlin took the initiative to revive the student union and became a coordinating centre.

Lithuanian students of the University of Friborg have already had their own society, which was founded in 1899 and was called “Ruta”. In 1915 the name of this association was changed to “Lituania”. However, the “Lituania” society was not able to join the Union of Ateitininkai under the Statutes of the Union of Corporations of the Friborg University. As a result, a new organization had to be set up, although its members were the same students. The founding meeting of the Friborg Ateitininkai took place on the 9th of January, 1921. Based on the remaining minutes, the Association operated until 1929. This publication publishes all the minutes of the meetings of the Ateitininkai of the University of Friborg, which are now stored in the manuscript of the Library of the Lithuanian Institute of History.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Fribūro universitetas, ateitininkai, draugija „Lituania“, protokolai, studentai katalikai.

KEY WORDS: University of Freiburg, members of youth organization "Ateitis", association "Lituania", minutes, Catholic students.

Algimantas KATILIUS – humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos istorijos instituto XIX a. istorijos skyriaus mokslo darbuotojas. Pagrindinės tyrimų kryptys XIX–XX a. Katalikų Bažnyčios Lietuvoje istorija ir XIX a. Užnemunės istorija. Kražių 5, Vilnius. LT-01108. El. paštas: algimantas.katilius@istorija.lt.

Algimantas KATILIUS – a doctor of humanities, a researcher in the Department of 19th c. history of the Lithuanian Institute of History. Main research interests: the history of the Catholic Church in Lithuania in the 19th–20th c. and the history of Užnemunė (Trans-Nemunas) in the 19th c. Kražių 5, Vilnius, LT-01108. E-mail: algimantas.katilius@istorija.lt.